

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 15.3.2023
COM(2023) 118 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

**om genomförandet och tillämpningen av handels- och samarbetsavtalet mellan
Europeiska unionen
och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland**

1 januari–31 december 2022

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	2
2. Institutionell ram, efterlevnadsverktyg och tvistlösning.....	2
3. Sektoriellt genomförande.....	4
3.1. Handel med varor.....	4
3.2. Tjänster och investeringar, digital handel, immateriella rättigheter, offentlig upphandling och små och medelstora företag.....	6
3.3. Energi	7
3.4. Transporter.....	8
3.5. Fiske	8
3.6. Samordning av de sociala trygghetssystemen.....	9
3.7. Brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete	9
3.8. Deltagande i unionsprogram	10
4. Översikt över klagomål	11
5. Utvecklingen av lagstiftningen i Förenade kungariket.....	11
5.1. Övergripande frågor.....	12
5.2. Lika villkor för öppen och rättvis konkurrens och hållbar utveckling.....	13
6. Effekter på handelsflöden och personers rörlighet	13
6.1. Handelsflöden	14
6.2. Personers rörlighet.....	18
7. Slutsatser	19
Bilaga 1: Sammanträden i de gemensamma organ som inrättats inom ramen för handels- och samarbetsavtalet 2022	20

1. Inledning

Från och med den 1 januari 2021 regleras handel och samarbete mellan Europeiska unionen (EU) och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland (*Förenade kungariket*) av det avtal om handel och samarbete som undertecknades den 30 december 2020¹. Handels- och samarbetsavtalet omfattar ett stort antal områden, bland annat handel, transport, fiske, energi, samordning av de sociala trygghetssystemen, brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete. Det ger en heltäckande grund för förbindelserna mellan parterna och säkerställer lika villkor för rättvis konkurrens och hållbar utveckling samt respekt för de grundläggande rättigheterna.

Det här är kommissionens andra rapport om genomförandet och tillämpningen av handels- och samarbetsavtalet som läggs fram i enlighet med artikel 2.4 i rådets beslut (EU) 2021/689 av den 29 april 2021². Den ger en översikt över den viktigaste utvecklingen när det gäller hur den institutionella ramen fungerar (avsnitt 2) samt på en rad områden som faller inom dess behörighetsområde (avsnitt 3), inklusive en översikt över klagomål som mottagits under 2022 (avsnitt 4). I rapporten behandlas även lagstiftningens utveckling i Förenade kungariket under loppet av 2022 (avsnitt 5). Slutligen, två år efter övergångsperiodens slut, undersöks hur EU har påverkats av att Förenade kungariket lämnade den inre marknaden, tullunionen och unionens olika politikområden (avsnitt 6).

2. Institutionell ram, efterlevnadsverktyg och tvistlösning

Handels- och samarbetsavtalets institutionella ram färdigställdes 2022 och är nu helt i kraft³.

Parterna sammanträdde i de gemensamma organ som inrättats genom handels- och samarbetsavtalet för att övervaka och underlätta dess genomförande. Förteckningen över sammanträdena återfinns i bilaga 1. Kommissionen har offentliggjort dagordningarna och protokollen från sammanträdena⁴. Under de gemensamma organens sammanträden företrädde EU av Europeiska kommissionen, och ståndpunkter som intogs på EU:s vägnar hade samordnats med rådet.

År 2022 inledde EU och Förenade kungariket sitt parlamentariska samarbete i enlighet med artikel 11 i handels- och samarbetsavtalet. Det inledande mötet i den parlamentariska partnerskapsförsamlingen, som består av 35 ledamöter av Europaparlamentet och 35

¹ Avtal om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan (EUT L 149, s. 10), [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:22021A0430\(01\)&from=SV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:22021A0430(01)&from=SV).

² Rådets beslut (EU) 2021/689 av den 29 april 2021 om ingående, på unionens vägnar, av handels- och samarbetsavtalet mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan, och av avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland om säkerhetsförfaranden för utbyte och skydd av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter (EUT L 149, s. 2), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021D0689&from=SV>.

³ Den expertpanel som avses i artikel 409 i handels- och samarbetsavtalet förväntas inrättas 2023.

⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/relations-non-eu-countries/relations-united-kingdom/eu-uk-trade-and-cooperation-agreement/meetings-eu-uk-partnership-council-and-specialised-committees-under-trade-and-cooperation-agreement_en.

ledamöter av Förenade kungarikets parlament, ägde rum i Bryssel den 12 och 13 maj. Det andra mötet hölls i London den 7 och 8 november⁵.

Processen med att involvera det civila samhället i genomförandet av handels- och samarbetsavtalet har fortsatt. EU:s inhemska rådgivande grupp, som inrättats i enlighet med artikel 13 i avtalet och består av 24 företrädare för organisationer i det civila samhället och sex företrädare för Europeiska ekonomiska och sociala kommittén⁶, sammanträdde flera gånger för att diskutera avtalets genomförande⁷.

Den 4 oktober 2022 höll forumet för det civila samhället sitt första sammanträde⁸, som samlade företrädare för det civila samhället från EU och Förenade kungariket i enlighet med artikel 14 i handels- och samarbetsavtalet⁹. Bland EU-företrädarna ingick arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer samt akademiker och icke-statliga organ.

När det gäller tvistlösning antog partnerskapsrådet, i enlighet med artikel 752 i handels- och samarbetsavtalet, en förteckning över personer med sakkunskap inom de sektorer som omfattas av avtalet och som är villiga och kapabla att tjänstgöra som ledamöter av en skiljedomstol¹⁰.

För att EU på ett effektivt sätt och i god tid ska kunna utöva sina rättigheter i samband med genomförandet och verkställandet av utträdesavtalet och handels- och samarbetsavtalet nådde Europaparlamentet och rådet en politisk överenskommelse om en förordning som omfattar båda avtalen i frågor som täcks av tillämpningsområdet för fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Rådet förväntas 2023 anta en förordning som omfattar handels- och samarbetsavtalet i frågor inom tillämpningsområdet för Euratomfördraget.

Dessa förordningar kommer att utgöra en rättslig grund för kommissionen att anta de försvarsåtgärder som föreskrivs i båda avtalen. Kommissionen kommer i synnerhet att kunna upphäva skyldigheterna enligt handels- och samarbetsavtalet om Förenade kungariket inte följer ett avgörande från den skiljedomstol som inrättats enligt handels- och samarbetsavtalet eller utträdesavtalet¹¹. I vissa fall kommer kommissionen att kunna agera ensidigt för att skydda EU:s intressen utan att först inleda ett skiljeförfarande, till exempel om en subvention från Förenade kungariket riskerar att ha en betydande negativ inverkan på handeln eller investeringarna mellan parterna¹².

⁵ Dagordningen för den parlamentariska partnerskapsförsamlingens sammanträden: <https://www.europarl.europa.eu/delegations/sv/d-uk/activities/inter-parliamentary>.

⁶ Den fullständiga sammansättningen av EU:s inhemska rådgivande grupp inom ramen för handels- och samarbetsavtalet offentliggörs på <https://www.eesc.europa.eu/sv/sections-other-bodies/other/eu-domestic-advisory-group-under-eu-uk-tca/organisation>.

⁷ Mötesprotokollen offentliggörs på <https://www.eesc.europa.eu/sv/sections-other-bodies/other/eu-domestic-advisory-group-under-eu-uk-tca/events>.

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A32022D0567>.

⁹ Dagordningen för sammanträdet har offentliggjorts på https://policy.trade.ec.europa.eu/events/first-eu-uk-trade-and-cooperation-agreement-civil-society-forum-2022-10-04_en.

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A22022D2550>.

¹¹ Artikel 749.4 i handels- och samarbetsavtalet.

¹² Artikel 374.3 i handels- och samarbetsavtalet.

3. Sektoriellt genomförande

Det sektoriella genomförandet av handels- och samarbetsavtalet medförde inga större svårigheter 2022. Intressenterna anpassade sig i stor utsträckning till den nya handelssituationen till följd av att Förenade kungariket lämnade den inre marknaden, tullunionen och unionens olika politikområden. Vissa utmaningar kvarstår dock. Genomförandet av de arrangemang för handel med el som föreskrivs i handels- och samarbetsavtalet visade sig vara mer komplicerat än väntat (se avsnitt 3.3 nedan), och det fortsatte att uppstå svårigheter med att få till stånd ett fullständigt och korrekt genomförande av bestämmelserna om fiske (se avsnitt 3.5 nedan).

3.1. Handel med varor

Genomförandet av handels- och samarbetsavtalet på området handel med varor inriktades på en effektiv tillämpning av de regler som parterna enats om och på att lösa kvarstående frågor. De system för handeln som fastställts i handels- och samarbetsavtalet fungerade på det hela taget bra, även om vissa svårigheter i genomförandet kvarstår.

När det gäller skatteaspekterna uttryckte de nationella tullmyndigheterna oro över korrektheten i aktörernas egna ursprungsdeklarationer och de svar som lämnats av Förenade kungarikets tullmyndigheter beträffande kontrollerna av ursprung¹³. För att stödja tullmyndigheternas arbete antog den specialiserade handelskommittén för tullsamarbete och ursprungsregler ett beslut¹⁴ om vilket förfarande som ska användas vid nekande av förmånlig tullbehandling. Det överenskomna förfarandet kommer att hjälpa medlemsstaternas tullmyndigheter att vägra förmånsbehandling i motiverade fall och i stället tillämpa tullsatser för mest gynnad nation, samtidigt som det garanterar att förmånsbehandling inte vägras utan grundligt samråd.

Kontrollen av de korrekta ursprungsreglerna är – liksom i alla handelsavtal – utmanande, men balansen mellan de övergripande och produktspecifika reglerna i handels- och samarbetsavtalet är tillfredsställande. Kommissionen har inte för avsikt att se över de produktspecifika reglerna utöver tekniska anpassningar¹⁵. Kommissionen anser att dessa regler ger en rimlig balans, samtidigt som de bidrar till unionens övergripande mål att uppnå strategiskt oberoende inom viktiga sektorer.

På det sanitära och fytosanitära området har Förenade kungariket, trots åtagandet att främja användningen av elektronisk certifiering för att underlätta handeln¹⁶, endast gjort begränsade framsteg när det gäller att godta pappersfria EU-intyg, även om de tillfälliga lösningar som EU erbjöd förbättrade situationen. Trots skyldigheten att anpassa sina krav för officiellt intygande till internationella standarder¹⁷ fortsatte Förenade kungariket dessutom att kräva garantier avseende vissa djursjukdomar, vilket inte överensstämmer med de nuvarande

¹³ Vid handel med varor mellan EU och Förenade kungariket ska tullar tas ut på icke-ursprungsvaror, samt på varor med ursprung i Förenade kungariket, för vilka ingen ansökan om förmånstull lämnats (s.k. icke-utnyttjande). Utifrån uppgifter från 2021 uppskattas det att tullar för produkter som importeras från Förenade kungariket till EU uppgår till omkring 1,2 miljarder euro per år.

¹⁴ <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2022/2064/oj?locale=sv>.

¹⁵ Jfr bilagorna 3 och 5 till handels- och samarbetsavtalet.

¹⁶ Artikel 74.2 i handels- och samarbetsavtalet.

¹⁷ Artikel 74.1 a i handels- och samarbetsavtalet.

standarderna från Världsförbundet för djurhälsa¹⁸. Tekniska diskussioner med Förenade kungariket om dess certifieringskrav, inklusive kravens förenlighet med EU som en enda enhet, gav inte några konkreta resultat 2022.

Förenade kungariket ifrågasatte även EU:s regler för import av vissa produkter från tredjeländer, såsom utsädespotatis och ej renade levande musslor, och ansökte om särskild behandling för sin export till EU. Till följd av ett separat regelverk för sanitära och fytosanitära åtgärder efter landets utträde ur EU omfattas dock Förenade kungariket av alla EU-regler som är tillämpliga på tredjeländer och som inte är dynamiskt anpassade till EU:s lagstiftning.

Kommissionen vidtog åtgärder inom ramen för WTO:s system för tvistlösning med avseende på programmet *Contracts for Difference*¹⁹, som är den huvudsakliga mekanismen för att stödja elproduktion med låga koldioxidutsläpp i Förenade kungariket. Kommissionen ifrågasatte programmets kriterier för lokalt innehåll, vilka gynnar innehåll från Förenade kungariket framför importerat innehåll i strid med WTO:s regler om icke-diskriminering. I juli 2022 enades EU och Förenade kungariket om en väg framåt för att bemöta kommissionens oro och det klargjordes att programmets stödmottagare inte behöver uppnå någon särskild nivå av innehåll från Förenade kungariket för att ta emot betalningar²⁰. Ytterligare vägledning offentliggjordes för att säkerställa att branschen fullt ut förstår denna ståndpunkt²¹.

När det gäller utvecklingen i Förenade kungariket har införandet av vissa importförfaranden och importkontroller, särskilt de som gäller sanitära och fytosanitära krav för produkter från EU, upprepade gånger skjutits upp. Den 28 april 2022 tillkännagav Förenade kungariket att landet för fjärde gången skjuter upp införandet av kontrollerna, som hade planerats till den 1 juli 2022²². Det är ännu oklart vilken dag Förenade kungarikets nya system för gränskontroller av importvaror från EU ska börja tillämpas.

När det gäller bedömningen av överensstämmelse tillkännagavs i november 2022 en tredje förlängning av tidsfristen för införandet av Förenade kungarikets märkning för bedömning av överensstämmelse (UKCA, UK Conformity Assessment) av produkter som släpps ut på marknaden i Storbritannien, som svar på branschens stora oro över införandet av märkningen²³. Detta innebär att Förenade kungariket kommer att fortsätta att godta produkter som uppfyller EU:s krav fram till den 31 december 2024, och respektive EU-intyg och CE-märkning förblir giltiga fram till utgången av 2027, inklusive gällande märkningsbestämmelser samt information om importören och om ansvariga personer. Separata tillkännagivanden väntas för medicintekniska produkter, luftfartyg, järnvägsprodukter och sjöfartsutrustning.

¹⁸ <https://www.woah.org/en/what-we-do/standards/codes-and-manuals/>.

¹⁹ <https://www.gov.uk/government/publications/contracts-for-difference/contract-for-difference>.

²⁰ https://policy.trade.ec.europa.eu/news/eu-and-uk-agree-way-forward-wto-dispute-concerning-uks-green-energy-subsidy-scheme-2022-07-01_sv.

²¹ *Contracts for Difference (CfD) Allocation Round 4: Supply Chain Plan questionnaire and guidance – GOV.UK* (www.gov.uk).

²² <https://www.gov.uk/government/news/new-approach-to-import-controls-to-help-ease-cost-of-living>.

²³ <https://questions-statements.parliament.uk/written-statements/detail/2022-11-14/hcws366>.

3.2. Tjänster och investeringar, digital handel, immateriella rättigheter, offentlig upphandling och små och medelstora företag

Det förekom inga betydande genomförandeproblem på områdena tjänster och investeringar, digital handel, immateriella rättigheter, offentlig upphandling och små och medelstora företag. Vissa problem kvarstod dock.

Den avgift för invandrad kompetens (*Immigration skills charge*) som Förenade kungariket infört för personer som är föremål för företagsintern förflyttning fortsatte att ge anledning till oro. I linje med handels- och samarbetsavtalet²⁴ insisterade kommissionen på att denna avgift skulle tas bort senast i slutet av 2022. Förenade kungariket gick med på detta genom att göra ändringar av föreskrifterna om avgiften för invandrad kompetens (*The Immigration Skills Charge Regulations 2017*) som trädde i kraft den 1 januari 2023²⁵. Detta innebär att avgiften inte längre gäller för personer som är föremål för företagsintern förflyttning från EU.

De nya reglerna inom ramen för det så kallade Global Business Mobility²⁶, som Förenade kungariket antog i april 2022, ledde till oro mot bakgrund av handels- och samarbetsavtalets bestämmelser om fysiska personers inresa och tillfälliga vistelse för affärsändamål. Enligt de nya reglerna måste företag och organisationer i Förenade kungariket ansöka om ett anställningstillstånd från det brittiska inrikesministeriet om de vill anställa en tjänsteleverantör som tillhandahåller tjänster på kontraktbasis, en oberoende yrkesutövare eller en person som är föremål för företagsintern förflyttning från EU. Utan ett sådant anställningstillstånd kan företag och organisationer i Förenade kungariket inte utfärda individuella anställningsintyg, som krävs för att anställa tjänsteleverantörer från EU. Kommissionen anser att detta system kan avskräcka företag i Förenade kungariket från att arbeta med företag eller oberoende yrkesutövare från EU för tillhandahållande av tjänster som omfattas av handels- och samarbetsavtalet. Kommissionen har varit i kontakt med Förenade kungariket i denna fråga.

När det gäller yrkeskvalifikationer lämnades den första gemensamma rekommendationen, i enlighet med artikel 158 i handels- och samarbetsavtalet, om erkännande av arkitekters kvalifikationer till partnerskapsrådet den 3 oktober 2022 av yrkesorganisationer från EU och Förenade kungariket. Partnerskapsrådet ska se över den gemensamma rekommendationens överensstämmelse med reglerna för tjänster och investeringar i handels- och samarbetsavtalet.

²⁴ Enligt punkt 7 i bilaga 21 (affärsresenärer på vistelse i etableringssyfte, personer som är föremål för företagsintern förflyttning och affärsresenärer på kortare vistelse) ska Förenade kungariket avskaffa varje påлага, avgift eller skatt som påförs (utom avgifter i samband med handläggning av en visering, ett arbetstillstånd eller en ansökan om uppehållstillstånd eller förnyelse) på grund av tillstånd att bedriva en verksamhet eller att anställa en person som kan bedriva sådan verksamhet på Förenade kungarikets territorium, såvida det inte är ett krav som är förenligt med artikel 140.3 i handels- och samarbetsavtalet, eller en hälsoavgift enligt nationell lagstiftning i samband med en ansökan om tillstånd att resa in, vistas, arbeta eller vara bosatt på Förenade kungarikets territorium.

²⁵ https://www.legislation.gov.uk/ukdsi/2022/9780348239614/pdfs/ukdsi_9780348239614_en.pdf.

²⁶ <https://www.gov.uk/government/publications/sponsor-a-global-business-mobility-worker>.

3.3. Energi

Genomförandet av handels- och samarbetsavtalet på energiområdet inriktades på att stärka samarbetet om försörjningstrygghet, upprätta en ram för samarbete om havsbaserad förnybar energi och utveckla nya arrangemang för handel med el. Trots områdets mycket tekniska natur gjordes goda framsteg inom vissa områden, medan det gick långsammare inom andra.

Handeln med el och gas mellan Förenade kungariket och EU ökade 2022²⁷ till följd av den energikris som orsakades av den ryska invasionen av Ukraina och utmaningarna för elproduktionen i EU.

I linje med bestämmelserna i handels- och samarbetsavtalet om försörjningstrygghet för gas och el²⁸ utbytte EU nödvändig information med Förenade kungariket om försörjningstryggheten för el och gas vid ett möte i den specialiserade kommittén för energi den 28 september 2022. Även om detta informationsutbyte är användbart är det värt att påminna om att Förenade kungariket bedriver sin egen energipolitik, även när det gäller försörjningstrygghet.²⁹

På grundval av artikel 321 i handels- och samarbetsavtalet ingicks i december 2022 ett samförståndsavtal om samarbete på området havsbaserad energi av åtta medlemsstater samt Norge och Förenade kungariket för att främja utvecklingen av förnybar energi i Nordsjön och hjälpa parterna att nå sina respektive klimatmål³⁰. Genom detta samförståndsavtal inrättas ett forum för tekniska diskussioner med Förenade kungariket om utvecklingen av havsbaserade nät och om Nordsjöregionens stora potential inom förnybar energi.

När det gäller handelsarrangemangen för flödet av el mellan EU och Förenade kungariket enligt artikel 312 i handels- och samarbetsavtalet konstaterade den specialiserade kommittén för energi att det krävdes mer arbete för att på lämpligt sätt analysera alternativen för att utveckla sådana arrangemang. För detta ändamål beslutade sig kommittén för att anta en rekommendation till båda parternas systemansvariga för överföringssystem för el om att tillhandahålla ytterligare information i syfte att inrätta en ram för framtida handel med el.

I enlighet med artikel 311 i handels- och samarbetsavtalet godkände kommissionen dessutom ett flerpartsavtal mellan de systemansvariga för överföringssystem i EU och Förenade kungariket om ersättning för kostnader för överföring av gränsöverskridande elflöden³¹.

²⁷ Till exempel ökade Förenade kungarikets gasexport med 336 % och landets export av el med 138 % under 2022 jämfört med den totala exporten 2021 – uppgifter hämtade från öppenhetsplattformen för Entso-E (<https://transparency.entsoe.eu>) och öppenhetsplattformen för Entso-G (<https://transparency.entsoe.eu/>) och sammanställda av det gemensamma forskningscentrumet.

²⁸ Artikel 315 i handels- och samarbetsavtalet.

²⁹ Kommissionen uppmanade dessutom Förenade kungariket, om än utanför ramen för handels- och samarbetsavtalet, att delta i ett möte med gruppen för samordning av gasförsörjningen och gruppen för samordning på elområdet för att utbyta information om vinterberedskapen.

³⁰ https://energy.ec.europa.eu/nsec-uk-memorandum-understanding_en.

³¹ [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=C\(2022\)6624&lang=sv](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=C(2022)6624&lang=sv).

3.4. Transporter

Genomförandet av handels- och samarbetsavtalet på transportområdet, inklusive för luftfart, inriktades på ett effektivt utövande av de rättigheter som parterna ömsesidigt beviljat och var oproblematiskt.

På vägtransportområdet antog den specialiserade kommittén för vägtransport ett beslut om tekniska specifikationer och förfaranderegler för Förenade kungarikets användning av informationssystemet för den inre marknaden³². Detta system möjliggör elektronisk behandling av utstationeringsdeklarationer från båda parternas transportföretag. Förenade kungariket kommer att bidra till budgeten för underhåll av it-verktyget.

På luftfartsområdet har sex medlemsstater (Belgien, Ungern, Irland, Cypern, Grekland och Frankrike) ingått bilaterala avtal med Förenade kungariket i enlighet med artikel 419 i handels- och samarbetsavtalet. Dessutom har avtal mellan Italien och Förenade kungariket samt Österrike och Förenade kungariket godkänts av kommissionen och förväntas ingås 2023.

På flygsäkerhetsområdet godkände Europeiska unionens byrå för luftfartssäkerhet, på grundval av artikel 446 jämförd med bilaga 30 till handels- och samarbetsavtalet, elva av 14 ansökningar som lämnats in för validering av certifikat som utfärdats av Förenade kungarikets civila luftfartsmyndighet. De brittiska myndigheterna validerade sex av tolv projekt som inlämnats av sökande från EU avseende ändringar i befintliga konstruktioner. Dessa siffror ligger inom det förväntade verksamhetsintervallet i fråga om validering.

Slutligen antog kommissionen, trots att det inte har någon direkt koppling till handels- och samarbetsavtalet, ett genomförandebeslut³³ om erkännande av Förenade kungariket i enlighet med direktiv (EU) 2022/993 med avseende på systemet för utbildning och certifiering av sjöfolk, efter att ha fastställt att alla utbildnings- och certifieringskrav som anges i den internationella konventionen angående normer för sjöfolks utbildning, certifiering och vakthållning³⁴ hade uppfyllts. Kommissionen godkände även avtalet mellan Frankrike och Förenade kungariket om säkerhetsintyg för järnvägstransporttjänster genom kanaltunneln (den fasta förbindelsen under Engelska kanalen)³⁵.

3.5. Fiske

Insatserna fortsatte för att säkerställa ett fullständigt genomförande av handels- och samarbetsavtalet inom fiskerisektorn. Även om goda framsteg gjordes på en del områden förblev vissa viktiga frågor olösta.

³² https://commission.europa.eu/content/decisions-and-recommendations-specialised-committees-and-trade-specialised-committees_en.

³³ https://transport.ec.europa.eu/news/eu-recognition-uk-system-training-and-certifying-seafarers-2022-10-27_en.

³⁴ <https://www.imo.org/en/OurWork/HumanElement/Pages/STCW-Conv-LINK.aspx>.

³⁵ Commission Implementing Decision of 14.6.2022 authorising France to conclude a new agreement pursuant to Article 14(5) of Directive 2012/34/EU for the purposes of Article 10(9) of Directive (EU) 2016/798, C(2022) 3813 final (inte översatt till svenska).

Trots stora utmaningar har kommissionen gjort betydande framsteg när det gäller att förvärva de begärda licenserna för att ett antal behöriga fartyg ska få fiska i Förenade kungarikets och dess kronbesittningars vatten, i enlighet med protokoll 38 och artikel 502.1 i handels- och samarbetsavtalet. Under 2022 hade nästan 1 600 EU-fartyg fortsatt tillträde till Förenade kungarikets exklusiva ekonomiska zon, och 151 EU-fartyg hade tillträde till dess territorialhav. Dessutom hade 138 franska båtar licens för att fiska runt Jersey och 44 runt Guernsey. Trots dessa framsteg kvarstod dock viktiga utmaningar. Under andra halvåret 2022 förde EU, Förenade kungariket, Jersey och Guernsey intensiva diskussioner om graden av tillträde för de licensierade fiskefartygen.

Kommissionen övervakade de förvaltningsåtgärder som Förenade kungariket underrättat om i enlighet med artikel 496.3 i handels- och samarbetsavtalet mot bakgrund av landets åtaganden enligt avtalet. Kommissionen erkänner varje parts regleringsautonomi, men beklagar att den otillräckliga kommunikationen om ett antal åtgärder har gjort det svårt för kommissionen att effektivt interagera med Förenade kungarikets myndigheter, vilket undergräver dess förmåga att lämna synpunkter och begära förtydliganden i enlighet med handels- och samarbetsavtalet.

I december avslutade EU och Förenade kungariket sina årliga samråd för att fastställa de totala tillåtna fångstmängderna för gemensamma bestånd 2023. Parterna nådde en övergripande överenskommelse som omfattar alla bestånd och säkrar fiskemöjligheter på över 350 000 ton för EU:s flotta, som uppskattas till omkring 1 miljard euro baserat på historiska landningspriser, justerade för inflationen.

3.6. Samordning av de sociala trygghetssystemen

Genomförandet av handels- och samarbetsavtalet på området samordning av de sociala trygghetssystemen var oproblematiskt. Inga strukturella problem identifierades.

Förberedande åtgärder vidtogs för att genomföra de finansiella bestämmelserna om återbetalning av kostnaderna för vårdförmåner från en annan stat än den behöriga staten. Parterna undersökte även användningen av elektroniskt utbyte av socialförsäkringsuppgifter inom ramen för protokollet samt tillämpligheten av relevanta beslut och rekommendationer från den administrativa kommissionen för samordning av de sociala trygghetssystemen.

3.7. Brottsbekämpning och straffrättsligt samarbete

Handels- och samarbetsavtalet fungerade överlag bra på området samarbete inom brottsbekämpning och rättsliga frågor, och framsteg gjordes för att lösa återstående genomförandeproblem.

Efter utvärderingen av Förenade kungariket förklarade EU att medlemsstaterna från och med den 30 juni 2022 kunde lämna personuppgifter om DNA-profiler och fingeravtrycksuppgifter till Förenade kungariket i enlighet med artiklarna 530 och 534 i handels- och samarbetsavtalet³⁶. I slutet av 2022 hade 15 medlemsstater samt Förenade kungariket gett varandra tillgång till sina nationella DNA-databaser för automatisk sökning, medan fem medlemsstater och Förenade kungariket gjort detsamma i fråga om fingeravtryck.

³⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022D1014&from=SV>.

Handels- och samarbetsavtalet utgör även en rättslig grund för lufttrafikföretags överföring av passageraruppgifter (PNR-uppgifter) till Förenade kungariket för flygningar mellan EU och Förenade kungariket. Avtalet reglerar de brittiska behöriga myndigheternas behandling och användning av PNR-uppgifter och ålägger Förenade kungariket att radera PNR-uppgifter efter passagerarnas avresa från landet, såvida inte en riskbedömning visar på ett behov av att lagra sådana uppgifter. Mot bakgrund av de särskilda omständigheter som hindrade Förenade kungariket från att göra de nödvändiga tekniska anpassningarna tilläts landet avvika från denna skyldighet under en övergångsperiod på ett år efter ikraftträdandet av handels- och samarbetsavtalet, som förlängdes med ett år i december 2021³⁷. Den 21 december 2022 beslutade partnerskapsrådet, efter att ha beaktat information från Förenade kungariket om tillämpliga skyddsåtgärder och åtgärder som vidtagits för att göra det möjligt att radera uppgifter, att förlänga övergångsperioden med ytterligare ett sista år, på grundval av artikel 552.13 i handels- och samarbetsavtalet³⁸.

3.8. Deltagande i unionsprogram

Enligt handels- och samarbetsavtalet får Förenade kungariket delta i vissa EU-program, däribland Horisont Europa, som ett associerat land, med förbehåll för antagandet av bilaterala protokoll och finansiella bidrag. I handels- och samarbetsavtalet föreskrivs dock inte någon bindande tidsram eller något exakt slutdatum för att fullborda Förenade kungarikets associering.

Även om EU erkänner fördelarna med samarbete inom vetenskap, forskning och innovation med tredjeländer kunde de protokoll som krävs för Förenade kungarikets associering inte antas 2022, med beaktande av de betydande svårigheterna med genomförandet av utträdesavtalet. I enlighet med arbetsordningen enligt handels- och samarbetsavtalet begärde Förenade kungariket samråd, som hölls inom ramen för sammanträdet i den specialiserade kommittén för deltagande i unionsprogram som ägde rum den 22 september 2022. Samrådsförfarandet inom ramen för handels- och samarbetsavtalet avslutades i det skedet.

I avsaknad av associering skulle enheter från Förenade kungariket kunna delta i vissa program utan att vara berättigade till EU-finansiering. Dessa enheter skulle dessutom kunna dra nytta av de övergångsbestämmelser som kommissionen infört för potentiella deltagare från tredjeländer, såsom Förenade kungariket, som är kandidater för associering till vissa program, däribland Horisont Europa. Ansökningsomgångarna utvärderades därför på samma villkor som för associerade länder. Undertecknandet av bidragsöverenskommelser och finansieringen av brittiska enheter är dock fortfarande beroende av Förenade kungarikets associering till Horisont Europa. Ansökningarna från brittiska enheter utgjorde 6,53 % av de stödberättigande ansökningar som inkom senast den 5 december 2022.

Kommissionen ser fram emot att hitta en lösning på dessa svårigheter som skulle göra det möjligt för Förenade kungariket att ansluta sig till vissa unionsprogram.

³⁷ Beslut nr 2/2021 av det partnerskapsråd som inrättats genom avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan av den 21 december 2021 vad gäller förlängning av den övergångsperiod under vilken Förenade kungariket får avvika från skyldigheten att radera PNR-uppgifter om passagerare efter deras avresa från Förenade kungariket, EUT L 467, 29.12.2021, s. 6, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:22021D2323>.

³⁸ <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2022/2549/oj?locale=sv>.

4. Översikt över klagomål³⁹

När handels- och samarbetsavtalet ingicks åtog sig kommissionen att inrätta centraliserade verktyg för inlämning av klagomål, med beaktande av omfattningen av de områden som täcks av handels- och samarbetsavtalet. För att uppfylla detta åtagande utarbetades 2021 ett centralt klagomålsformulär, som finns att tillgå på alla officiella EU-språk⁴⁰.

Inga klagomål mottogs via det ovannämnda verktyget 2022. Kommissionen registrerade fem poster, som dock inte var kopplade till genomförandet av handels- och samarbetsavtalet. Kommissionens avdelningar återkom till avsändarna av klagomålen och tillhandahöll nödvändig information.

5. Utvecklingen av lagstiftningen i Förenade kungariket

Friheten att avvika från EU:s regler och politik var en av orsakerna till Förenade kungarikets utträde ur EU. Efter att Förenade kungariket lämnade unionen tillkännagav landet en omfattande lagstiftningsreform. I januari 2022 offentliggjorde regeringens kansli en rapport med vägledande principer för den framtida lagstiftningspolitiken⁴¹.

Under hela 2022 övervakade kommissionens avdelningar lagstiftningsutvecklingen i Förenade kungariket för att fastställa om den riskerar att strida mot handels- och samarbetsavtalet, särskilt på de områden som är relevanta för att upprätthålla lika villkor.

Förenade kungariket gjorde ett antal tillkännagivanden 2022, men få lagar antogs. Att ersätta EU:s lagstiftning och standarder med nationella motsvarigheter är en utmanande uppgift i praktiken, vilket erkänns av det brittiska revisionsverket (*National Audit Office*)⁴² och underhusets utskott för offentliga räkenskaper⁴³. Efter att ha granskat den långsiktiga lagstiftningsstrategin och den operativa kapaciteten hos vissa tillsynsmyndigheter konstaterade båda organen att utträdet ur EU har haft en avsevärd inverkan på de brittiska tillsynsmyndigheterna, som har fått ta på sig nya ansvarsområden – som tidigare utfördes av EU-institutionerna – och har förlorat tillgången till EU:s arrangemang för datadelning och samarbete.

I följande avsnitt sammanfattas utvecklingen av övergripande relevant lagstiftning i Förenade kungariket (avsnitt 5.1) samt lagstiftning som är relevant för att upprätthålla lika villkor (avsnitt 5.2), med en granskning av de viktigaste lagförslagen och antagna lagarna (rättsakter). Där lagstiftning har antagits fokuserar rapporten på relevansen mot bakgrund av handels- och samarbetsavtalet. Ministrars tillkännagivanden om politiska avsikter samt offentliga samråd berörs inte. Även om de kan ange en politisk inriktning skulle det vara för tidigt att dra några slutsatser därav.

³⁹ I linje med den politiska överenskommelsen mellan Europaparlamentet och rådet om utövandet av EU:s rättigheter i samband med verkställandet av handels- och samarbetsavtalet måste kommissionen i sin årsrapport inkludera en översikt över de klagomål som mottagits om handels- och samarbetsavtalet samt deras uppföljning.

⁴⁰ https://ec.europa.eu/assets/sg/complaint_eu_uk_tca/complaints_sv/.

⁴¹ https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1054643/benefits-of-brexite.pdf.

⁴² <https://www.nao.org.uk/reports/regulating-after-eu-exit/>.

⁴³ <https://committees.parliament.uk/publications/30148/documents/174754/default/>.

5.1. Övergripande frågor

Under 2022 lade den brittiska regeringen fram tre viktiga lagförslag som kan få återverkningar på hur handels- och samarbetsavtalet fungerar på en mängd områden.

Lagförslaget om rättigheter lades fram i juni 2022⁴⁴. Syftet var att upphäva och ersätta 1998 års lag om mänskliga rättigheter, som införlivar den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna i Förenade kungarikets nationella lagstiftning. I enlighet med avsnitt 1.2 i lagförslaget skapar lagförslaget en ny balans i förhållandet mellan de brittiska domstolarna, Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och det brittiska parlamentet. I synnerhet skulle Förenade kungarikets högsta domstol fastställa innebörden och verkan av konventionens rättigheter enligt nationell lagstiftning. De brittiska domstolarna och myndigheterna skulle inte längre behöva tolka och verkställa landets lagstiftning, så långt det är möjligt, på ett sätt som är förenligt med konventionens rättigheter. De brittiska domstolarna skulle behöva ge största möjliga tyngd åt principen att beslut om balansen mellan olika politiska mål, olika mänskliga rättigheter och olika personers rättigheter fattas av landets parlament. I lagförslaget framhålls att domar, beslut och interimistiska åtgärder från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna inte ingår i Förenade kungarikets nationella lagstiftning och inte påverkar parlamentets rätt att lagstifta (avsnitt 1.3 i lagförslaget).

Lagförslaget om dataskydd och digital information lades fram i juli 2022⁴⁵ i syfte att reformera Förenade kungarikets dataskyddsram, som ligger till grund för kommissionens beslut om huruvida Förenade kungariket tillhandahåller en adekvat skyddsnivå för personuppgifter. Lagförslaget innebär ändringar på flera områden, särskilt den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter, de registrerades utövande av sina rättigheter, reglerna för överföring av personuppgifter till tredjeländer samt inrättandet av en oberoende dataskyddsmyndighet och dess verksamhet.

Slutligen föreslår regeringen i lagförslaget om bibehållen EU-lagstiftning (upphävande och reform)⁴⁶, som lades fram för parlamentet i september 2022, att man ska se över EU-lagstiftning som Förenade kungariket bibehöll vid övergångsperiodens slut, och automatiskt låta den löpa ut den 31 december 2023, om den inte bevaras på annat sätt. Lagförslaget ger även ministrar befogenhet att ändra bibehållen EU-lagstiftning genom sekundärlagstiftning och ger domstolarna frihet att avvika från EU:s rättspraxis. Regeringen har för avsikt att se över all bibehållen EU-lagstiftning före utgången av 2023.

⁴⁴ <https://bills.parliament.uk/bills/3227>.

⁴⁵ <https://bills.parliament.uk/bills/3322>.

⁴⁶ <https://bills.parliament.uk/bills/3340>.

5.2. Lika villkor för öppen och rättvis konkurrens och hållbar utveckling

5.2.1. Kontroll av subventioner samt beskattning

Lagen om kontroll av subventioner (2022)⁴⁷ antogs i april 2022 och utgör ramen för genomförandet av Förenade kungarikets internationella åtaganden om kontroll av subventioner, bland annat de som omfattas av handels- och samarbetsavtalet. Det nya systemet togs i bruk i januari 2023. Innan dess införande antogs lagstadgad vägledning om kontroll av subventioner i november 2022 för att hjälpa myndigheterna med beviljandet av subventioner⁴⁸. Ytterligare sekundärlagstiftning förväntas⁴⁹. Såsom anges i kommissionens tidigare rapport⁵⁰ måste myndigheterna, innan de beviljar subventioner, utvärdera dem utifrån ett antal principer. Vissa kategorier måste hänskjutas till den rådgivande enheten för subventioner (*Subsidy Advice Unit*) inom konkurrens- och marknadsmyndigheten (*Competition and Markets Authority*) för bedömning. Den rådgivande enheten för subventioner har inte befogenhet att förbjuda subventioner, utan kan endast avge ett icke-bindande yttrande om subventionernas förenlighet med lagen om kontroll av subventioner. Kommissionen kommer att noggrant övervaka tillämpningen av det nya subventionssystemet.

5.2.2. Standarder för arbetstagskydd och socialt skydd samt miljö och klimat

När det gäller standarder för arbetstagskydd och socialt skydd infördes i juli 2022 lagstiftningsinstrumentet om upphävande av föreskrifterna om arbetsförmedlingars och bemanningsföretags uppförande⁵¹. Genom instrumentet upphävdes ett förbud för arbetsförmedlingar att tillhandahålla tillfällig personal för att ersätta arbetstagare som deltar i en stridsåtgärd. I september 2022 tog fackföreningarna i Förenade kungariket ärendet till Internationella arbetsorganisationen (ILO) för bedömning⁵². Detta är relevant med tanke på Förenade kungarikets åtagande enligt artikel 399.5 i handels- och samarbetsavtalet att genomföra ratificerade ILO-konventioner.

På miljöområdet infördes lagförslaget *Genetic Technology (Precision Breeding) Bill*⁵³ i maj 2022. Genom lagförslaget mildras reglerna för utsläppande på marknaden och saluföring av s.k. precisionsavlade organismer (dvs. växter och djur som hade kunnat produceras med traditionell avelsteknik) i England.

6. Effekter på handelsflöden och personers rörlighet⁵⁴

Denna rapport för 2022 ger tillfälle att bedöma hur Förenade kungarikets beslut att lämna unionen har påverkat EU ekonomiskt. Det är fortfarande för tidigt att fastställa de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna, men två år efter övergångsperiodens slut och mer än sex år efter

⁴⁷ <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2022/23/enacted>.

⁴⁸ <https://www.gov.uk/government/publications/uk-subsidy-control-statutory-guidance>.

⁴⁹ <https://www.legislation.gov.uk/ukdsi/2022/9780348240023/introduction>.

⁵⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:52022DC0126>.

⁵¹ <https://www.legislation.gov.uk/ukxi/2003/3319/regulation/7/made>.

⁵² <https://www.tuc.org.uk/research-analysis/reports/tuc-submission-ilo-committee-experts>.

⁵³ <https://bills.parliament.uk/bills/3167>.

⁵⁴ Om inget annat anges baseras alla siffror i detta kapitel på uppgifter från Eurostat.

folkomröstningen har vissa ekonomiska följder av utträdet börjat framträda allt klarare. Detta gäller inte bara handelsflöden för varor och tjänster, utan även människors rörlighet⁵⁵.

6.1. Handelsflöden

6.1.1 Handel med varor⁵⁶

På kort sikt, efter en kraftig nedgång i början av 2021, noterades en betydande återhämtning av både EU:s export och import under de tre första kvartalen 2022, och de närmade sig nivåerna före pandemin 2019 (diagram 1)⁵⁷.

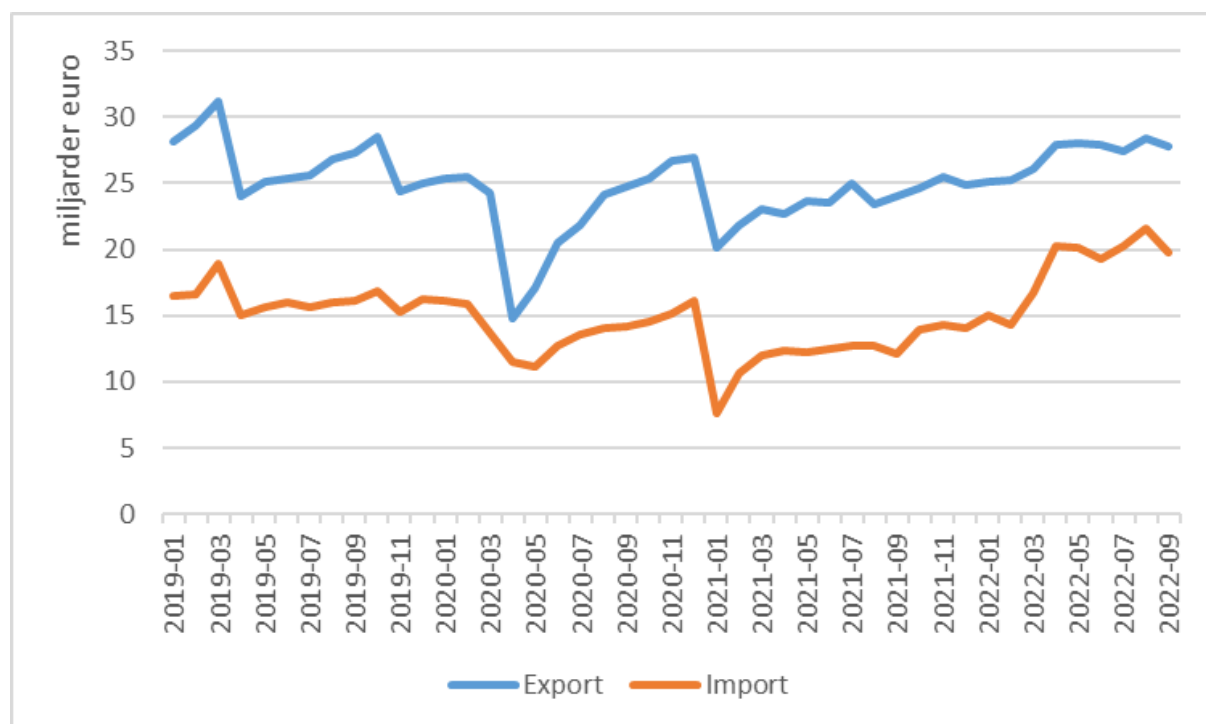

Diagram 1: EU:s varuhandel med Förenade kungariket (källa: Eurostat – EXT_ST_EU27_2020SITC)

Under de tre första kvartalen 2022 exporterade EU varor till ett värde av 243 miljarder euro till Förenade kungariket, vilket motsvarar en ökning med 18 % jämfört med samma period 2021. Värdet av EU:s import från Förenade kungariket under denna period var 167 miljarder euro, en ökning med 59 % jämfört med värdet på importen under de tre första kvartalen 2021.

Bland de sektorer där EU:s export till Förenade kungariket ökade mest jämfört med 2021 ingick mineraliska bränslen och kemikalier. På samma sätt drevs ökningen av EU:s import från Förenade kungariket under de tre första kvartalen 2022 främst av mineraliska bränslen.

⁵⁵ För en makroekonomisk analys och prognos hänvisas till kommissionens ekonomiska höstprognos (2022): https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2023-01/ip187_en.pdf.

⁵⁶ Alla siffror i detta avsnitt baseras på säsongsjusterade uppgifter.

⁵⁷ Uppgifter om handeln med Förenade kungariket för referensperioder fram till december 2020 baserades på statistiska begrepp som var tillämpliga på handeln mellan EU:s medlemsstater. Från och med januari 2021 baseras uppgifterna om handeln med Förenade kungariket på blandade begrepp. För handeln med Nordirland tillämpas samma statistiska begrepp som för handeln mellan medlemsstaterna, medan man för handeln med resterande delen av Förenade kungariket tillämpar samma statistiska begrepp som för handeln med andra partnerländer utanför EU.

Den minsta tillväxten noterades för EU:s import av bearbetade varor, särskilt maskiner och transportmedel.

På längre sikt visar dock uppgifterna att importen och exporten sammantagna låg kvar på ungefär samma nivå under perioden 2016–2022. Detta står i skarp kontrast till EU:s handel med sina andra internationella partner. EU:s totala handel med sina internationella partner, utom Förenade kungariket, ökade med 70 % jämfört med de tre första kvartalen 2016 och med nästan 40 % jämfört med de tre första kvartalen 2019, medan ökningen av handeln med Förenade kungariket var betydligt lägre: endast 10 % jämfört med de tre första kvartalen 2016 och bara 6 % jämfört med samma period 2019 (diagram 2).

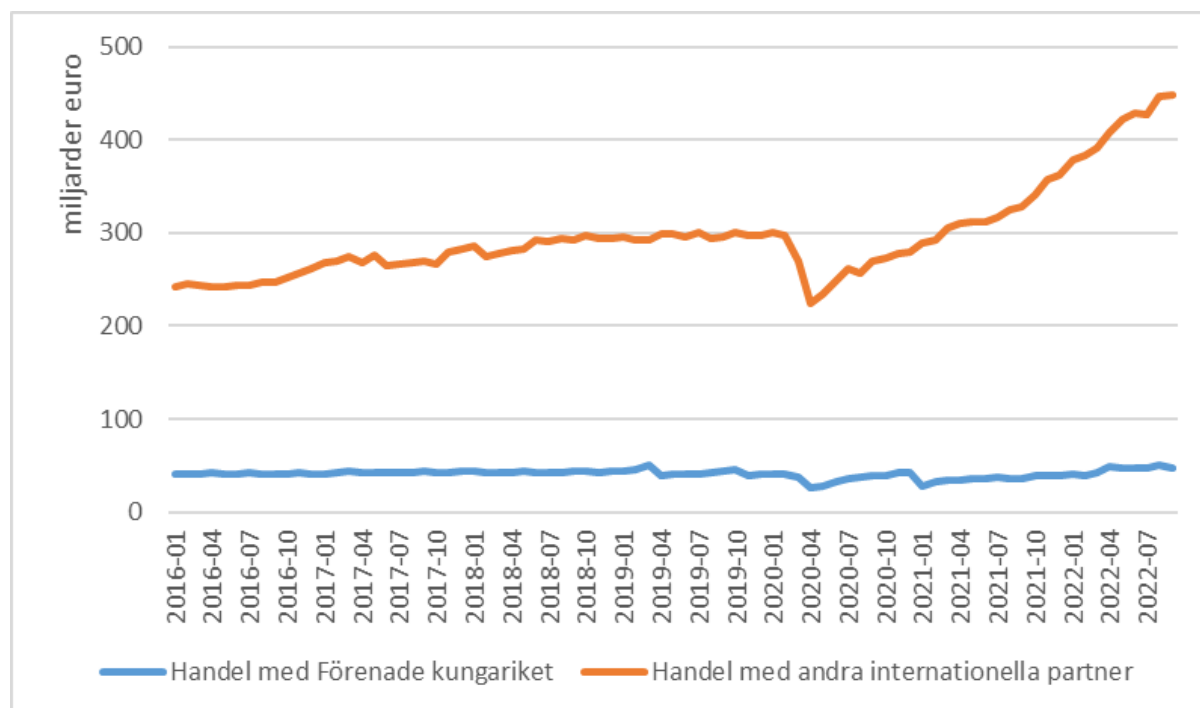

Diagram 2: EU:s varuhandel med Förenade kungariket och andra internationella partner (källa: Eurostat – EXT_ST_EU27_2020SITC)

6.1.2. Handel med tjänster

Precis som för handeln med varor noterades på kort sikt en betydande återhämtning av den bilaterala handeln med tjänster för både EU:s export och import under de tre första kvartalen 2022, och de överskred nivåerna före pandemin 2019 (diagram 3).

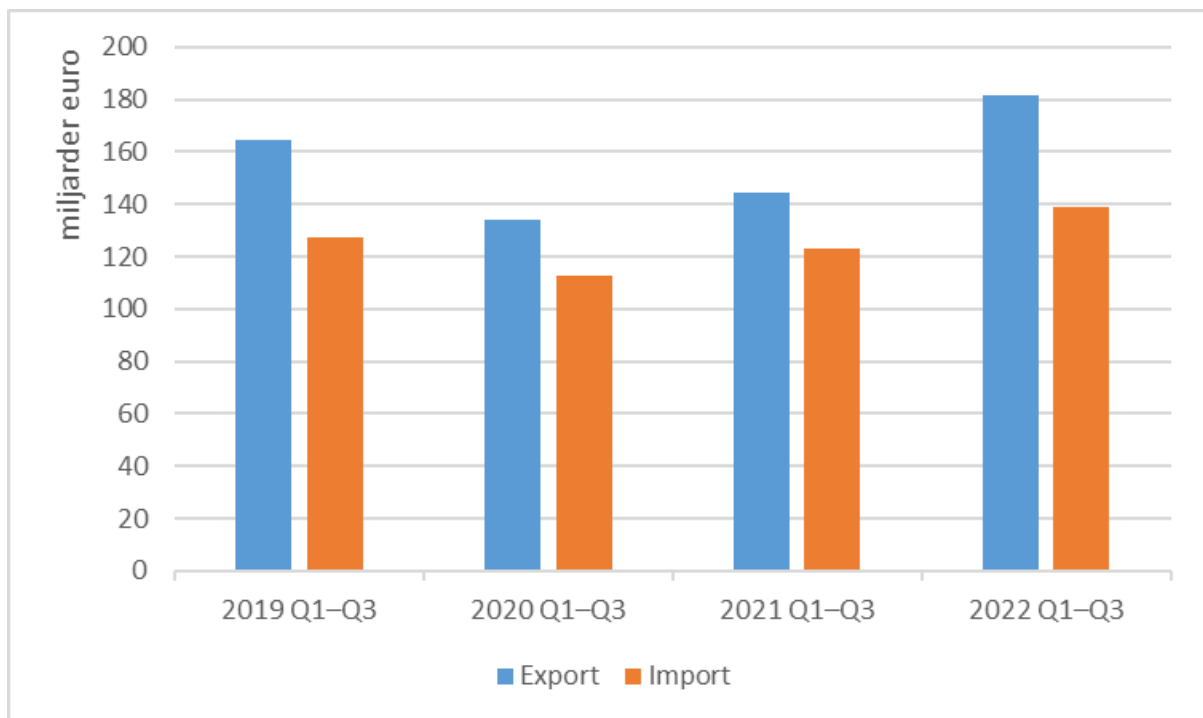

Diagram 3: EU:s tjänstehandel med Förenade kungariket (2019–2022) (källa: Eurostat – BOP_EU6_Q)

Värdet av EU:s export till Förenade kungariket under de tre första kvartalen 2022 uppgick till 181 miljarder euro, vilket motsvarar en ökning med 25,6 % jämfört med samma period 2021. Värdet av EU:s import från Förenade kungariket uppgick till 139 miljarder euro, motsvarande en ökning med 13,1 % jämfört med samma period 2021. Denna tillväxt var emellertid mindre dynamisk jämfört med EU:s tjänstehandel med andra internationella partner, där EU:s export ökade med 27,8 % och importen med 31,3 %.

Även på längre sikt var både EU:s export och import av tjänster till och från Förenade kungariket mindre dynamisk jämfört med EU:s handel med andra internationella partner. Under 2022 ökade EU:s totala tjänstehandel med sina internationella partner, utom Förenade kungariket, med 51 % jämfört med de tre första kvartalen 2016, medan ökningen av tjänstehandeln med Förenade kungariket var lägre: 38 % jämfört med samma period 2016 (diagrammen 4 och 5).

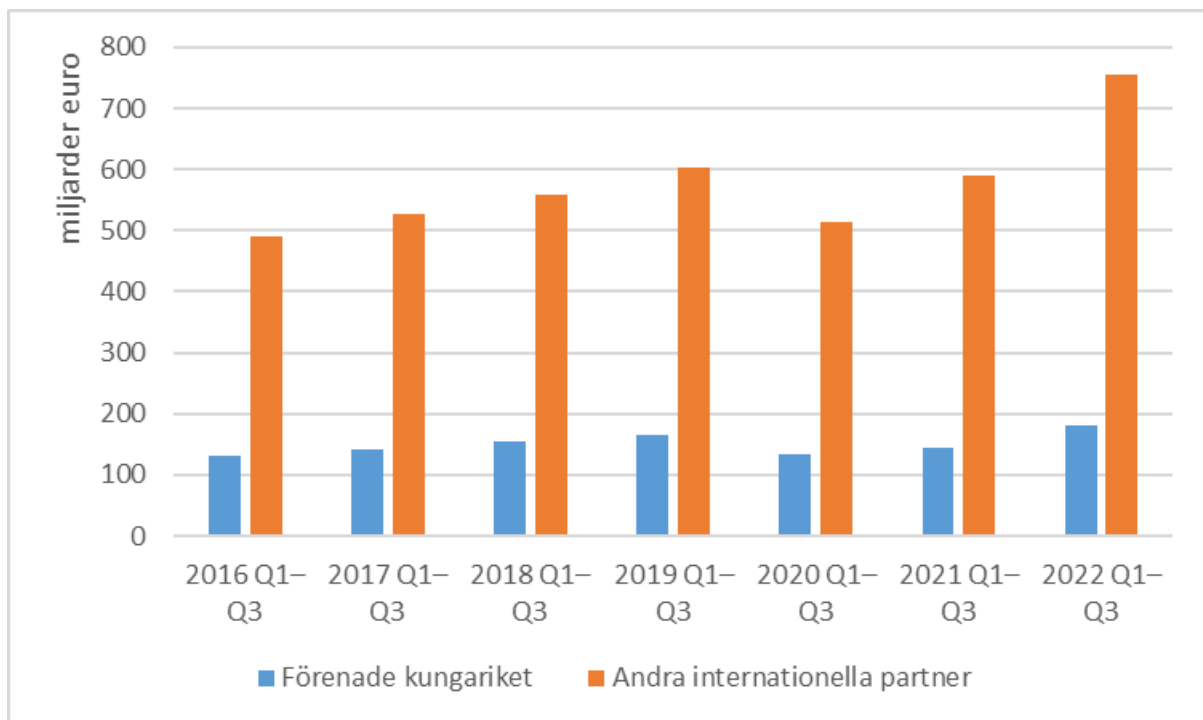

Diagram 4: EU:s export av tjänster till Förenade kungariket och andra internationella partner (2016–2022) (källa: Eurostat – BOP_EU6_Q)

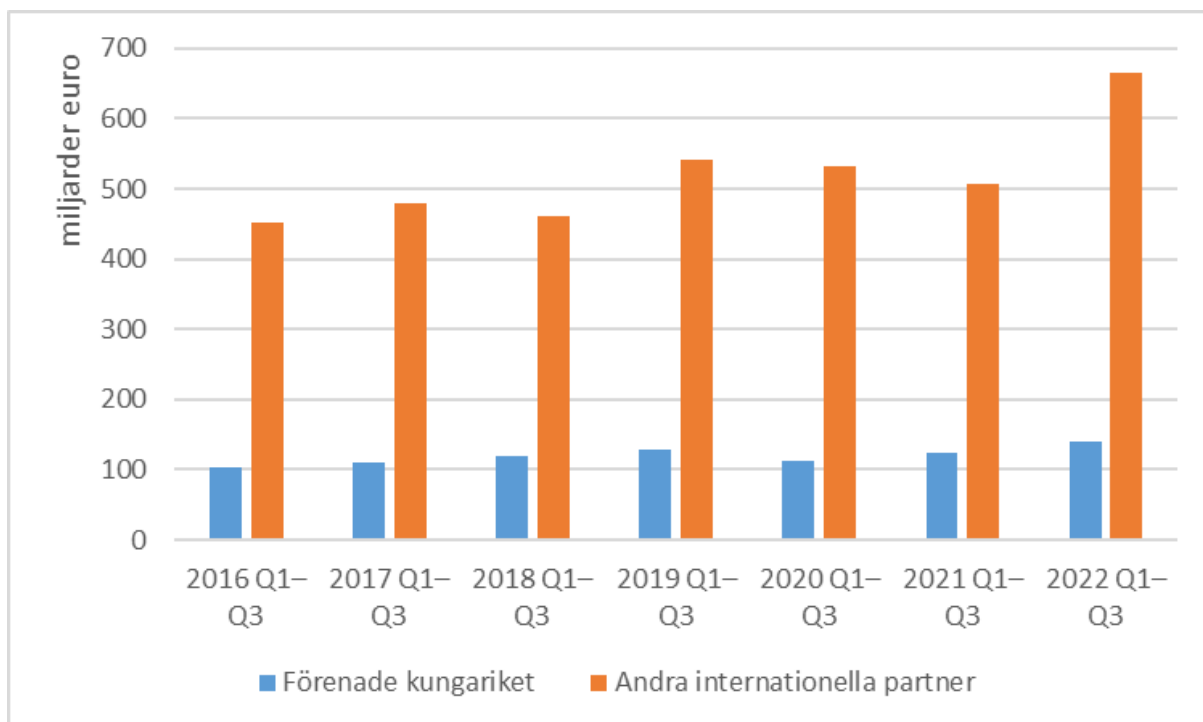

Diagram 5: EU:s import av tjänster från Förenade kungariket och andra internationella partner (2016–2022) (källa: Eurostat – BOP_EU6_Q)

6.1.3. Slutsats

Uppgifterna ovan visar att Förenade kungarikets utträde som förväntat hade en negativ inverkan på handelsflödena mellan EU och Förenade kungariket. Detta överensstämmer med

ett stort antal bedömningar som gjorts av olika organ, institutioner och intressenter. Den brittiska byrån för budgetansvar (*Office for Budget Responsibility*), som tillhandahåller oberoende analyser av de offentliga finanserna, uppskattar till exempel att de totala handelsvolymerna med EU är 15 % lägre än de skulle ha varit om Förenade kungariket hade varit kvar i EU⁵⁸. Landets utträde uppskattas ha lett till ökade kostnader för brittiska företag som exporterar till EU på 15 miljarder brittiska pund per år⁵⁹. Detta har till exempel fått vissa brittiska livsmedelsproducenter att sluta att exportera till EU⁶⁰.

6.2. Personers rörlighet⁶¹

Avskaffandet av den fria rörligheten för personer mellan EU och Förenade kungariket ledde som förväntat till en kraftig minskning av rörligheten. Det har också påverkat kortare vistelser. Vissa av de uppgifter som presenteras nedan avser 2021, eftersom inte all statistik för 2022 fanns tillgänglig när denna rapport antogs, men det finns inget som tyder på att tendenserna har ändrats. Faktum är att fler EU-medborgare lämnade Förenade kungariket mellan juni 2021 och juni 2022 än vad som anlände, vilket ledde till en negativ nettomigration av EU-medborgare på 51 000⁶². Omkring 52 000 EU-medborgare fick visum som gjorde det möjligt för dem att bo i Förenade kungariket, vilket endast utgör 5 % av alla beviljade visum⁶³.

6.2.1 Arbetstagares och studenters rörlighet

Sedan den 1 januari 2021 behöver EU-medborgare arbetsvisum för att få anställning i Förenade kungariket. Under 2021 ansökte omkring 34 000 EU-medborgare om arbetsvisum, däribland korttidsanställda och gränsarbetare. Den senare kategorin stod för över en tredjedel av alla ansökningar om arbetsvisum från EU-medborgare. Sammanlagt utgjorde ansökningarna från EU-medborgare endast 13 % av alla ansökningar om arbetsvisum i Förenade kungariket⁶⁴.

EU-medborgarna blev också mindre benägna att studera i Förenade kungariket. Ansökningar från EU-medborgare om att registrera sig vid brittiska universitet minskade avsevärt: från 98 580 ansökningar 2020 till 48 350 år 2022, vilket motsvarar en minskning med nästan 50 %⁶⁵.

I EU utfärdades nya uppehållstillstånd åt 44 403 brittiska medborgare 2021 för arbetsändamål, av familje- eller utbildningsskäl eller av andra skäl. Bland dessa utfärdades 8 960 nya uppehållstillstånd för arbetsändamål och 4 959 av utbildningsskäl⁶⁶.

⁵⁸ <https://obr.uk/forecasts-in-depth/the-economy-forecast/brexit-analysis/>.

⁵⁹ <https://ukandeu.ac.uk/the-new-costs-for-business-post-brexit/>.

⁶⁰ Enbart livsmedelsindustrin bedömde kostnaden för brexit-relaterad byråkrati till 60 miljoner brittiska pund: <https://www.foodmanufacture.co.uk/Article/2022/02/23/Brexit-red-tape-has-cost-food-businesses-60m>.

⁶¹ Detta avsnitt berör inte irländska och brittiska medborgares förflyttning mellan Förenade kungariket och Irland inom den gemensamma resezonen.

⁶² <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/bulletins/longterminternationalmigrationprovisional/yearendingjune2022>.

⁶³ <https://ukandeu.ac.uk/what-have-we-learned-about-migration-from-the-census/>.

⁶⁴ <https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/work-visas-and-migrant-workers-in-the-uk/>.

⁶⁵ <https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/student-migration-to-the-uk/>.

⁶⁶ Uppgifter saknas för Malta och Slovakien.

6.2.2 Kortare vistelser

Det finns för närvarande inget viseringskrav för EU-medborgare som vistas i Förenade kungariket en kortare tid och vice versa. Detta innebär dock inte automatiskt en rätt till inresa. Faktum är att antalet EU-medborgare som nekades inresa till Förenade kungariket och därför fick återvända ökade avsevärt efter utgången av övergångsperioden. Enligt uppgifter som Förenade kungariket offentliggjorde 2022⁶⁷ nekades 1 722 EU-medborgare inresa till Förenade kungariket 2020, vilket utgjorde 17 % av alla nekade inresor. Denna siffra ökade sedan kraftigt till 12 523 EU-medborgare under 2021 (68 % av alla nekade inresor). Som jämförelse kan nämnas att antalet brittiska medborgare som nekades inresa till EU 2021 bara utgjorde 3,2 % av alla nekade inresor. I en rapport från 2022 från Förenade kungarikets oberoende chefsinspektör för gränser och invandring (*Independent Chief Inspector of Borders and Immigration*) konstaterades att vissa EU-medborgare som försökte resa in i landet var föremål för en högre grad av granskning av gränsstyrkan, utan tillräcklig motivering⁶⁸.

7. Slutsatser

Handels- och samarbetsavtalet är ett mycket bra avtal för EU. Det tar upp EU:s intressen vad gäller handel och samarbete med Förenade kungariket. Samtidigt återspeglar avtalet till fullo de politiska gränser som inte får överträdas som EU och medlemsstaterna inrättade gemensamt efter Förenade kungarikets beslut att utträda ur unionen.

På det hela taget fungerar handels- och samarbetsavtalet väl. Under 2022 gjordes stora framsteg när det gäller att slutföra de institutionella arrangemangen, och trots att en del utmaningar kvarstår är de sektorsspecifika bestämmelserna i avtalet i kraft. De flesta av de återstående utmaningarna var kopplade till Förenade kungarikets ihärdiga vägran att upprätthålla sina rättsliga skyldigheter enligt utträdesavtalet. I Windsorförklaringen av den 27 februari 2023 uttryckte dock både Europeiska kommissionen och Förenade kungarikets regering sin avsikt att till fullo utnyttja handels- och samarbetsavtalets potential i framtiden⁶⁹.

När det gäller utvecklingen av Förenade kungarikets lagstiftning präglades 2022 av tillkännagivanden. Det kommer även i fortsättningen att vara av avgörande betydelse att övervaka de fall där tillkännagivandena leder till lagstiftningsåtgärder av relevans för åtagandena om lika villkor i handels- och samarbetsavtalet.

Även om handels- och samarbetsavtalet är ett av de mest ambitiösa och omfattande avtalen av sitt slag skiljer det sig i begreppsmässigt hänseende mycket från deltagandet på EU:s inre marknad och i tullunionen. Efter två års tillämpning av handels- och samarbetsavtalet har effekterna av upprivandet av den djupgående ekonomiska integration som den inre marknaden, tullunionen och annan kompletterande politik ger upphov till blivit mer uppenbara.

⁶⁷ <https://www.gov.uk/government/statistics/immigration-statistics-year-ending-march-2022/how-many-people-are-detained-or-returned>.

⁶⁸ https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1111534/An_inspection_of_juxtaposed_controls_May_June_2022.pdf.

⁶⁹ <https://commission.europa.eu/system/files/2023-02/political%20declaration.pdf>.

Bilaga 1: Sammanträden i de gemensamma organ som inrättats inom ramen för handels- och samarbetsavtalet 2022

Gemensamt organ	Datum
Specialiserade kommittén för energi (andra sammanträdet)	30 mars 2022
Specialiserade kommittén för fiske (tredje sammanträdet)	27 april 2022
Specialiserade kommittén för lufttransport (andra sammanträdet)	28 juni 2022
Specialiserade kommittén för samordning av de sociala trygghetssystemen (andra sammanträdet)	30 juni 2022
Specialiserade kommittén för fiske (fjärde sammanträdet)	20 juli 2022
Specialiserade kommittén för deltagande i unionsprogram (andra sammanträdet)	22 september 2022
Specialiserade kommittén för energi (tredje sammanträdet)	28 september 2022
Specialiserade handelskommittén för varor (andra sammanträdet)	5 oktober 2022
Specialiserade handelskommittén för administrativt samarbete i fråga om mervärdesskatt och indrivning av skatter och tullar (andra sammanträdet)	6 oktober 2022
Specialiserade handelskommittén för immateriella rättigheter (andra sammanträdet)	10 oktober 2022
Specialiserade handelskommittén för lika villkor för öppen och rättvis konkurrens och hållbar utveckling (andra sammanträdet)	12 oktober 2022
Specialiserade kommittén för samarbete inom brottsbekämpning och rättsliga frågor (andra sammanträdet)	13 oktober 2022
Specialiserade handelskommittén för tullsamarbete och ursprungsregler (andra sammanträdet)	17 oktober 2022
Specialiserade handelskommittén för sanitära och fytosanitära åtgärder (andra sammanträdet)	19 oktober 2022
Specialiserade handelskommittén för tjänster, investeringar och digital handel (andra sammanträdet)	20 oktober 2022
Specialiserade kommittén för fiske (femte sammanträdet)	21 oktober 2022
Specialiserade handelskommittén för tekniska handelshinder (andra sammanträdet)	24 oktober 2022
Specialiserade handelskommittén för regleringssamarbete (andra sammanträdet)	26 oktober 2022
Specialiserade handelskommittén för offentlig upphandling (andra sammanträdet)	27 oktober 2022
Specialiserade kommittén för luftfartssäkerhet (andra sammanträdet)	14 november 2022
Specialiserade kommittén för vägtransport (andra sammanträdet)	21 november 2022
Handelspartnerskapskommittén	1 december 2022
Partnerskapsrådet	—